

РЕДАКЦИЯЛЫҚ КЕҢЕС

БАС РЕДАКТОР

Ж.О. Жылбаев - п.ғ.к., ҚР БҒМ
Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім
академиясының президенті,

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫНЫҢ МҮШЕЛЕРІ

М.Е. Мұқатова - п.ғ.к., Ы. Алтынсарин
атындағы ҰБА вице-президенті

А.М. Мамырханова - т.ғ.к., доцент,
Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА Ғалым
хатшысы

Ж.Ж. Наурызбай - п.ғ.д., профессор,
Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, Тәрбие
және этномәдениет бөлімінің меңгерушісі

Д.П. Қожамжарова - п.ғ.д., профессор,
Тараз педагогикалық институтының
ректоры

Л.А. Худенко - п.ғ.д., доцент, «Ұлттық
білім институты» ғылыми-әдістемелік
мекемесінің ғылыми-зерттеу институты
директорының орынбасары (Беларусь
Республикасы)

В.Н. Скворцов - э.ғ.д., профессор,
А.С. Пушкин атындағы Ленинград
мемлекеттік университетінің ректоры (РФ)

Л.В. Моисеева - п.ғ.д., профессор,
Орал мемлекеттік педагогикалық
университетінің кафедра меңгерушісі,
(Екатеринбург қ., РФ)

С.Ж. Пралиев - п.ғ.д., профессор, Абай
атындағы ҚазҰПУ ректоры

М.Н. Сарыбеков - п.ғ.д., профессор,
М.Х. Дулати атындағы ТарМУ ректоры

Б.А. Жетпісбаева - п.ғ.д., профессор,
Е.А. Бөкетов атындағы ҚарМУ, шетел
тілдері факультетінің деканы

С.В. Чернышенко - білім беру
бағдарламаларының менеджері, Кобленц-
Ландау университетінің профессоры
(Германия)

Л.С. Сырымбетова - п.ғ.к., Ы. Алтынсарин
атындағы ҰБА, Үштілді білім орталығының
директоры

Техникалық редактор - Құсайынов О.А.

Корректор - Мұхатаева Б.М.

Корректор - Рахымжанов Қ.А.

МАЗМҰНЫ

БІЛІМ САЯСАТЫ

Мемлекет көмегімен білім алу!.....3

ОҚЫТУДЫҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ

А. Б. Агзамова, Ф.Ш.Терегулов
Қазіргі педагогиканың негізгі ұғымдары.....6

Ш.М. Шүншина, Ғ.З. Данияров
Негізгі орта мектептің физика курсы мазмұнында
оқушылардың математикалық сауаттылығын
қалыптастыру.....20

Н.Ж. Құрман
Қазақ тілін үштілділік саясаты негізінде
деңгейлік оқыту.....25

Б.К. Смагулова, С.К. Исмагулова
Жаңартылған білім мазмұны бастауыш білім
берудің мемлекеттік жалпыға міндетті
стандартын, оқу бағдарламаларын, оқулықтары
мен ОӘК апробациялау.....29

М. Қожанұлы
Тренинг барысында оқытудағы жаңа тәсілдерді
пайдалану, топтық жұмысты ұйымдастыру.....32

А.М. Бейсебекова, М.Ж. Жусупов
Онлайн-платформа жаңартылған білім
мазмұнының апробациясының сапалы
мониторингісін ұйымдастыру құралы.....38

Б.Б. Окенова
Шет тілін оқытуда жазылым дағдысын
интернет сабақтар негізінде қалыптастырудың
мүмкіндіктері.....46

М.Е. Адамова
Инклюзивті білім беруді оқу-әдістемелік
қамтамасыз ету.....50

ТӘРБИЕЛЕУДІҢ ТЕОРИЯСЫ МЕН ПРАКТИКАСЫ

З. К. Разбекова
«Мәңгілік Ел» ұлттық идеясы аясында мұғалімдердің
кәсіби құзыреттілігін дамыту.....54

Р.Ф. Қалдығалиева
Жалпы білім беретін мектептің музыка пәнін
оқытуда «Мәңгілік Ел» ұлттық идеясын жүзеге
асыру.....58

К.Н. Нурмуханова
Бала тәрбиесі – баршаның ісі.....61

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ

А. Әділова, М.Жакишева
Тағылымдама барысында түйген ойлар... ..64

ҚАЗАҚСТАНДЫҚ БІЛІМ БЕРУ ТАРИХЫНАН

С. Сеңкібаев
Бабалар ілімдерінің үндестігі.....67

БІЗДІҢ АВТОРЛАР.....72

АВТОРЛАРҒА АРНАЛҒАН ЕРЕЖЕ.....74

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

Ж.О. Жилбаев - к.п.н., президент НАО им. И.Алтынсарина, МОН РК

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ

М.Е. Мукатова - к.п.н., доцент, вице-президент НАО им. И.Алтынсарина

А.М. Мамырханова - к.и.н., доцент, ученый секретарь НАО им. И.Алтынсарина

Ж.Ж. Наурызбай - д.п.н., профессор, зав. отделом воспитания и этнокультуры НАО им. И.Алтынсарина

Д.П. Кожамжарова - д.п.н., профессор, ректор Таразского педагогического института

Л.А. Худенко - д.п.н., доцент, заместитель директора научно-исследовательского института «Национальный институт образования» Министерства образования Республики Беларусь

В.Н. Скворцов - д.э.н., профессор, ректор Ленинградского государственного университета имени А. С. Пушкина (РФ)

Л.В. Моисеева - д.п.н., профессор, зав. кафедрой Уральского государственного педагогического университета, г.Екатеринбург (РФ)

С.Ж. Пралиев - д.п.н., профессор, ректор КазНПУ им. Абая

М.Н. Сарыбеков - д.п.н., профессор, ректор ТарГУ им. М.Х. Дулати

Б.А. Жетписбаева - д. п. н., профессор, декан факультета иностранных языков КарГУ им.Е.А.Букетова

Л.С. Сырымбетова - к.п.н, директор центра научных исследований НАО им. И.Алтынсарина

Технический редактор - Кусаинов О.А.

Корректор - Мухатаева Б.М.

Корректор - Рахимжанов К.А.

СОДЕРЖАНИЕ

ОБРАЗОВАТЕЛЬНАЯ ПОЛИТИКА

Получение образования при поддержке государства!.....3

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ОБУЧЕНИЯ

А. Б. Агзамова, Ф.Ш.Терегулов
Основные понятия современной педагогики.....6

Ш.М. Шуиншина, Г.З. Данияров
Формирование математической грамотности в содержании курса физики для основной школы.....20

Н.Ж. Курман
Уровневое обучение казахскому языку на основе политики трехязычия.....25

Б.К. Смагулова, С.К. Исмагулова
Апробация Государственного общеобязательного стандарта начального образования, учебных программ, учебников и УМК обновленного содержания образования.....29

М. Кожанулы
Применение новых способов обучения в ходе тренинга, организация групповой работы.....32

А.М. Бейсебекова, М.Ж. Жусупов
Онлайн-платформа как инструмент для проведения качественного мониторинга апробации обновленного содержания образования.....38

Б.Б. Окенова
Возможности формирования навыков письма при изучении иностранного языка на основе интернет уроков.....46

М.Е. Адамова
Учебно-методическое обеспечение инклюзивного образования.....50

ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ВОСПИТАНИЯ

З. К. Разбекова
Развитие профессиональных компетенций учителей в рамках национальной идеи «Мәңгілік Ел».....54

Р.Ф. Калдыгалиева
Реализация национальной идеи «Мәңгілік Ел» на уроках музыки в общеобразовательной школе.....58

К.Н. Нурмуханова
Воспитание детей – всеобщее дело.....61

МЕЖДУНАРОДНОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО

А. Адилова, М.Жакишева
Стажировка в Германии... ..64

ИЗ ИСТОРИИ КАЗАХСТАНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

С. Сенкибаев
Преемственность ученья предков.....67

НАШИ АВТОРЫ.....74

ПРАВИЛА ДЛЯ АВТОРОВ.....76

ТАҒЫЛЫМДАМА БАРЫСЫНДА ТҮЙГЕН ОЙЛАР...

А. Әділова

Е.А.Бөкетов атындағы Қарағанды мемлекеттік университеті қазақ тіл білімі кафедрасының профессоры, Қарағанды қ.

М. Жакишева

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, Астана қ.

Аңдатпа. Мақалада «Болашақ» бағдарламасы бойынша «Қазақ тілін шет тілі ретінде оқыту» тақырыбында ұйымдастырылған тағылымдама туралы айтылады.

Аннотация. В статье освещен ход стажировки по теме «Обучение казахскому языку как иностранному» программы «Болашақ».

Abstract. The training course on the subject «Training the Kazakh language as a Foreign one» of the «Bolashak» program is covered in article.

Тірек сөздер: «Болашақ» бағдарламасы, тағылымдама, тілді шет тілі ретінде оқыту.

Ключевые слова: Программа «Болашақ», стажировка, обучение языку как иностранному.

Key words: «Bolashak» program, training, training the language as a foreign one.

Мемлекет Басшысының ұсынысымен 23 жыл бұрын құрылған «Болашақ» халықаралық стипендиясы ҚР экономикасының нарықтық қатынастарға көшуі, халықаралық байланысты кеңейту жағдайында тиісті маман кадрларды даярлау мақсатын көздегені белгілі. 1993 жылғы 5 қарашада қол қойған «Шетелде кадрлар даярлау үшін Қазақстан Республикасы Президентінің «Болашақ» халықаралық стипендиясын құру туралы» қаулысы арқылы Н. Назарбаев алғашқы 250 «Болашақ» халықаралық стипендиясын тағайындаған. Содан бері бұл бағдарлама бойынша әлемнің 35 еліндегі 170 үздік жоғары оқу орнында оқу үшін 12 000 астам қазақстандыққа стипендия тағайындалған. Алғашында экономиканың басым мамандықтары үшін берілген салаларда бакалавриат, магистратура, докторантура, тағылымдама арқылы дүниежүзінің үздік жоғары оқу орындарында кадрлар даярлаған бағдарлама жыл өткен сайын өз жұмыс ауқымын кеңейте түсті. Соның бір дәлелі – 2012 жылдан бастап тағылымдама бағдарламасының инженерлік-техникалық, медицина және педагог қызметкерлер санаттарымен толықтырылуы.

Биыл бағдарлама тарихында алғаш рет «Шет тілдерін оқыту әдістемесі Лингвистика. Филология 77Т» мамандығы бойынша «Қазақ тілін шет тілі ретінде оқыту» тақырыбында тағылымдама ұйымдастырылды. 8 аптадан тұратын бұл тағылымдама ҚР Білім және ғылым министрлігінің ұсынысы бойынша Гумбольдт атындағы Берлин университетінің Орта Азия бөлімінде профессор И. Балдауфтің жетекшілігімен өтті. Бағдарламаға тікелей жауапты осы бөлімнің қазақ тілі және Қазақстан тарихы лекторатының оқытушысы Ph докторы Г. Масақова – рецептивті көптілділік маманы. Қазақ тілі және Қазақстан тарихы лектораты Гумбольдт университетінде 2010 жылы Қазақстан Республикасының Германия Федеративтік Республикасындағы елшілігінің көмегімен ашылған.

Тағылымдама мақсаты білім беру жүйесінің түрлі сатысында тілді оқыту әдістемесімен таныстыру болғандықтан, оның бағдарламасы түрлі типтегі мектептерде, тіл орталықтарындағы, Гете институтындағы, университеттегі сабақтарда қолданылатын әдіс-тәсілдерді, дүниенің әр

тарапынан келіп оқып жатқан студенттермен тіл табысып, оларға тіл үйретіп жатқан оқытушылардың тәжірибесін көруді, үйренуді көздей құрылған.

144 үміткер қатысқан конкурс нәтижесінде 11 маман Берлинде Гумбольдт университетінде тағылымдамадан өтті. Тағылымдамадан өтушілер арасында жоғары оқу орындарының оқытушылары, Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының қызметкерлері және жалпы білім беретін мектептердің қазақ тілі пәні мұғалімдері бар.

1809 жылы ағайынды Александр және Вильгельм Гумбольдт ашқан университет XIX ғасырдан бастап Еуропаның ірі ғылыми орталығы болып саналады. Оның 29 түлегі әр салада Нобель сыйлығына ие болған. Атақты түлектерінің қатарында физик А. Эйнштейн мен М. Планк, ақын Г. Гейне, ағайынды жазушылар Гриммдер, философтар Л. Фейербах пен К. Маркс, медик Р. Кох, Герман империясының бірінші канцлері О. Фон Бисмарктің есімдерін атауға болады. Университеттің 11 институтында (факультетінде) 261 мамандық бойынша 31 000 студент білім алады, оның 14 %-ы шетел азаматтары. Университеттегі герман филологиясы факультетінің негізін қалаушы атақты жазушы-ертегішілер ағайынды Гриммдер атындағы кітапханада 2 миллионнан аса кітап қоры бар.

Тіл үйретудегі түрлі технологиялармен танысып, олардың тиімділігін байқатып, нақтылау үшін Германияның білім беру жүйесі ерекшеліктеріне назар аудару жоспарланған, себебі мұнда неміс тілі және негізгі шет тілі болып саналатын ағылшын тілі мектептен бастап, бакалавр, магистратура, докторантурада оқытылса, олардан басқа білім алушылар тарапынан таңдалатын, француз, орыс, қытай, латын тілдеріне 7-сыныптан бастап үйретеді, әрі бұның бәрі оқушының болашақ мамандығымен тікелей байланысты екені байқалады, сонымен қатар бұл жаһандану заманында халықаралық байланыстардың тек ағылшын тілімен ғана шектелмеуіне де ықпал етеді. Сонымен бірге неміс тілі көптеген мектеп, гимназиялардағы Willkommen сы-

ныптарында оқытылады. Бұл сыныптарда әр елден түрлі себептермен келген, көбіне босқындардың балалары оқиды. Жасы 12 мен 18 аралығындағы балалар бір сыныпта оқып, неміс тілін үйреніп, жетілдіреді де, 1 жылдан соң өз сыныптарына ауыстырылады.

Жалпы, Германияның орта білім беру жүйесінің ерекшеліктері мен тіл үйрету әдістері В. Гумбольдт, Андреас, Макс Планк, Эрнест Аббе, Иоханн Готлиб гимназияларының оқу процесі, педагогикалық іс-әрекетімен танысу барысында анық байқалды. Соңғы аталған гимназия 1975 жылы ашылса, қалған төрт гимназияның 100 жылдан артық тарихы бар. Бұлардың бәрінен байқалатын ерекшеліктер - оқушы мен мұғалімнің еркіндігі, шығармашылығы, тұлғалық дамуға барынша қолдау көрсету, оқушыларды терең және жан-жақты ойлауға үйрету, дискриминацияға, нәсілшілдікке қарсылық. Оқу процесі Монтессори педагогикасына сүйенетіндіктен, мектеп баланың қабілетін аша отырып, білім алушыларды алған білік-дағдыларын шығармашылықпен өмірде қолдана алуға бағыттайды. Мектептегі балалар еркін жүріп-тұрып, өзі қалаған ісімен айналыса алады, бұл оның білімін тереңдетеді, яғни бұл мектептерде ойын, іс-әрекет арқылы тұлғалық даралықты қалыптастырады.

Бұл гимназиялар Монтессори педагогикасының ұраны: «өзім жасауға көмек бер»-ді басшылыққа алғандықтан, жабдықталуы жоғары, оқушының барлық нәрсені өз қолымен жасауға мүмкіндігі бар, материалдар көрнекі, оңайдан қиынға бағытталған. Қолда бар материалдың барлығы пайдаланылып, оқушылар шығармашылық ортаға бейімделеді, олар не қаласа, соны жасайды, қолайлы психологиялық орта қалыптасады.

Баланы мектепке түскен бетте Монтессори бағдарламасымен таныстырады, себебі оқушы «Не үшін оқимыз? Нені, неге үйренеміз? Теорияны білу ме әлде оны іс жүзінде қолдана алу ма?» деген негізгі сұрақтардың жауабын алуы керек.

Аталған гимназиялардың түлектері Abitur (біздің ҰБТ-нің аналогі) тапсырып,

өзі қалаған жоғары оқу орнына түсе алады.

Жоғары оқу орнының құрылымдық бір бөлімшесі ретінде Гумбольдт университетінің Тіл орталығының жұмысымен таныстық. Тіл орталығының мақсаты – азаматтарды мамандығын меңгеру үшін неміс тіліне үйрету, Еуроодақ аумағында студенттер мобильділігін, қарым-қатынастағы көптілділікті қамтамасыз ету, үздіксіз білім беру. Орталық 1951 жылы ашылған, 4 бөлімі бар: герман тілдері, көне тілдер, экзотикалық тілдер (мылқауларға арналған неміс тілі, араб, түрік, қытай), славян тілдері. Жұмыс бағыттары: тіл үйрету курстарын ұйымдастыру, емтиханға дайындық, консультация.

Тіл курстары жалпы тіл үйрету, ғылым тілін жетілдіру, мамандық тілін үйрету деп үшке бөлінеді. Олардың біріншісінде тілді күнделікті қарым-қатынас құралы ретінде үйретсе, екіншісінде ғылыми жұмыстар жазуға дағдыландырады, ал үшіншісі түрлі сала бойынша тіл үйретуге машықтандырады. Олардың бағдарламалары неміс тілін екінші тіл, шет тілі ретінде оқуға байланысты құрылған.

Оқу әрекетінің бір ғана түріне негізделген тіл курстары жұмыс істейді. Студенттердің таңдау компонентіне байланысты осы курстарда Гумбольдт университетінің 10 мың студенті оқиды, оның 3 мыңы шетелдік, 7 мыңы неміс елінің азаматтары. Айта кету керек, бұл елде жоғары оқу

орындарында білім беру тегін, яғни коммерциялық негізде оқыту жоқ болғанмен, тіл курстары ақылы.

Мұнда 14 тіл үйрету курсы бар, оның 9-ы УНИСЕРТ аккредитациясынан өткен, ал УНИСЕРТ ұйымы елдегі 140 ЖОО ынтымақтастығы нәтижесінде ЕО Тілдер концепциясы бойынша оқу орындарының түрлеріне, мақсатына қарай деңгейлік білімді тест арқылы тексеруді біріздендіреді. УНИСЕРТ бойынша А1-В2 деңгейі тест, С1-С2-де күрделенген емтиханмен тексеріледі, қосымша графада тілді білуі басқа жұмыс, әрекет арқылы да анықталады.

Тіл орталығының медиатекасында 152 тіл бойынша 33 мыңнан аса материал бар (кітап, сөздік, фильмдер, үйретуші бағдарлама, кассеталар).

Бұл орталықтың тіл үйрететін оқытушыларына қойылатын талаптар мен біліктілік арттыру жүйесі туралы Росслер ханым өздері курстар ұйымдастыратынын, әріптестен әріптеске форматында өзара тәжірибе алмасатынын, Воргшоп арқылы түрлі семинар, шеберлік сыныбы, кәсіптік қайта даярлау, жетілдіру курстары ұйымдастырылатынын айтты.

Жалпы алғанда, Германияның білім беру жүйесінен де, тілді оқыту тәжірибесінен де еліміздегі білім беру мекемелеріне де, қызметкерлерге де, мұғалімдерге де үйренер, тағылым алар нәрселер көп.